

มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ใช้กับธนาคารพาณิชย์เกี่ยวกับการกู้ยืม

1. มาตรการและนโยบายหลักของธนาคารแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่มีการจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2485 ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อจุดประสงค์ในการรักษามูลค่าของอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทให้มีเสถียรภาพ และรักษาอำนาจซื้อภายในประเทศของเงินบาท ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เพื่อเอาไว้เป็นทุนสำรองระหว่างประเทศ ซึ่งกับบรรลุจุดประสงค์คือ เงินบาทมีเสถียรภาพดี นับเป็นเงินตราสกุลที่แข็งมากสกุลหนึ่งของโลก เพราะมีทรัพย์สินต่างประเทศหนุนหลังเป็นจำนวนมากตลอดเวลา และธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามชักจูงไม่ให้รัฐบาลกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย และแหล่งเงินกู้ภายนอกมาชดเชยงบประมาณขาดดุลมากเกินไป เนื่องจากกลัวว่าปริมาณเงินเพิ่มขึ้นมาก จะก่อให้เกิดปัญหาภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทย นับว่าต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น นอกจากปี พ.ศ. 2516 และ 2517 ซึ่งเกิดภาวะเงินเฟ้อ เพราะการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน และการขาดแคลนข้าว น้ำตาล และสินค้าที่สำคัญอย่างอื่นทั่วโลก ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุมของเจ้าหน้าที่ทางการเงิน

2. มาตรการสำหรับธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่เคยดำเนินมาตรการใด ๆ เพื่อควบคุมการกู้ยืมจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ในประเทศเลย ธนาคารแห่งประเทศไทยเพียงแต่คอยตรวจตราดูบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินต่างประเทศที่ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ รายงานมา ถ้าเห็นว่าธนาคารพาณิชย์ใดมีหนี้สินต่างประเทศมากเกินไป ก็เตือนให้รู้เท่านั้น แทนที่จะใช้มาตรการควบคุมการกู้ยืมจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์โดยตรง ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามเปิดโอกาสให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ได้มากขึ้น เพื่อลดความจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมจากต่างประเทศ โดยการเพิ่มประเภทของตัวเงินธนาคารที่ธนาคารพาณิชย์สามารถนำมาขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย และพยายามให้ความสะดวกแก่ธนาคารพาณิชย์ ในการขายลดตัวเงินหรือในการกู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย โดยวางหลักทรัพย์สินรัฐบาลเป็นประกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยยังหวังว่าการเพิ่มชนิดของตัวเงินที่ธนาคารพาณิชย์สามารถนำมาขายลดกับธนาคารแห่งประเทศไทย จะชักนำไปสู่การพัฒนาตลาดตัวเงิน ซึ่งเป็นหลักทรัพย์สินที่มีความคล่องตัวสูง และธนาคารแห่งประเทศไทยปรารถนาให้ธนาคารพาณิชย์ ถือทรัพย์สินประเภทนี้มากขึ้น การที่ธนาคารพาณิชย์หันมาพึ่งพาธนาคารแห่งประเทศไทยมากขึ้น เมื่อขาดเงินสำรอง ยังทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวในตลาดเงินได้มากขึ้นอีกด้วย

ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามที่จะทำให้ธนาคารพาณิชย์พึ่งพามากขึ้น เมื่อขาดเงินทุนสำรอง ได้ออกพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ. 2501 อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ ถือส่วนหนึ่งของเงินสำรองตามกฎหมาย เป็นหลักทรัพย์สินรัฐบาลหรือหลักทรัพย์สินที่รัฐบาลค้ำประกัน ธนาคารแห่งประเทศไทยยังยอมให้ธนาคารพาณิชย์ใช้หลักทรัพย์สินที่กล่าวนี้ไปวางกับธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อค้ำประกันเงินกู้ ในตอนแรกธนาคารแห่งประเทศไทยยอมให้ถือหลักทรัพย์สินรัฐบาลหรือหลักทรัพย์สินที่รัฐบาลค้ำประกันได้ไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินสำรองตามกฎหมาย แต่ใน พ.ศ. 2509 ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิ่มสัดส่วนของหลักทรัพย์สินรัฐบาลหรือหลักทรัพย์สินที่รัฐบาลค้ำประกันที่สามารถถือเป็นเงินสำรองตามกฎหมายได้เป็นร้อยละ 50 เมื่อธนาคารพาณิชย์ร้องเรียนว่า ขาดแคลนเงินทุนสำรอง เนื่องจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ควบคุมการให้กู้ยืมภายนอกประเทศ ของธนาคารในสหรัฐอเมริกา และการที่กระทรวงการคลังเก็บเงินสดคงคลังมากขึ้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยดำเนินมาตรการหลายอย่าง เพื่อขยายเงินกู้และประเภทของตัวที่ธนาคารพาณิชย์สามารถนำมาขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ และได้พยายามแก้ไขความไม่สะดวกทั้งหลายที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับ ในการมาติดขอขอกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2502 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์มาทำ ความตกลงและวางหลักทรัพย์สินรัฐบาลไว้ เป็นหลักประกันเงินกู้กับธนาคารแห่งประเทศไทยล่วงหน้า ตามวงเงินที่แต่ละธนาคารคาดว่าจะต้องการกู้ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อ

ไม่ให้ธนาคารพาณิชย์เกิดความไม่สะดวก ที่ต้องมาทำสัญญาวางหลักทรัพย์สินรัฐบาลเป็นประจำ ทุกครั้งที่ต้องการกู้เงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ระบบการซื้อลดที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2501 ไม่ประสบความสำเร็จ ในการชักจูงให้ธนาคารพาณิชย์หันมาใช้บริการ ธนาคารพาณิชย์มีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยการซื้อลด ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยตั้งไว้ ร้อยละ 7 สูงเกินไป เพราะอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศยังต่ำกว่ามาก ในปลายปี พ.ศ. 2502 ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศลดอัตราดอกเบี้ย ซื้อลดตัวเงินจากธนาคารพาณิชย์ลงเป็นร้อยละ 5 แต่มีข้อแม้ว่า ธนาคารพาณิชย์จะต้องไม่เรียกดอกเบี้ยจากลูกค้าเกินร้อยละ 7 สำหรับตัวเงินที่ธนาคารพาณิชย์ต้องการขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย ยังยกเลิกการเก็บอากรแสตมป์ร้อยละ 0.1 ของค่าตามหน้าตั๋วที่ธนาคารพาณิชย์นำมาขายลด และคิดอากรแสตมป์เพียง 25 สตางค์ ไม่ว่าค่าตามหน้าตั๋วของธนาคารพาณิชย์ที่นำมาขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย จะมีมูลค่าเพียงใด ซึ่งนับว่าได้ผลดีมาก มูลค่าของตั๋วที่ธนาคารพาณิชย์นำมาขายลดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นมาก และการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์โดยการวางหลักทรัพย์สินรัฐบาลเป็นประจำก็เพิ่มขึ้นมากเช่นกัน แต่การเพิ่มขึ้นของการกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทยทั้งสองแบบนี้ อาจจะเป็นเนื่องมาจาก การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินที่สำคัญของโลกในระยะเดียวกันด้วย

3. นโยบายเกี่ยวกับการให้เครดิตแก่ธนาคารพาณิชย์

ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้นโยบายเกี่ยวกับการให้เครดิตแก่ธนาคารพาณิชย์ ทางด้านการซื้อลดตัวเงินและการให้กู้ โดยมีหลักทรัพย์สินรัฐบาลเป็นประจำแตกต่างกัน

ก. นโยบายการซื้อลดตัวเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามขยายมูลค่าการซื้อลด โดยการเพิ่มประเภทของตั๋ว เพิ่มสัดส่วนมูลค่าตามหน้าของตั๋วและระยะครบกำหนดของตั๋ว ที่ธนาคารพาณิชย์สามารถนำมาขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย รัฐรักษาอัตราดอกเบี้ยซื้อลด และอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์สามารถเรียกเก็บจากลูกค้าอยู่ที่ร้อยละ 5 และร้อยละ 7 ตามลำดับตลอดเวลา

ข. นโยบายการใหญ่โดยมีหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นประกัน ธนาคารแห่งประเทศไทย
เปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ แล้วปล่อยให้ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้กำหนดจำนวนเงินที่
ธนาคารพาณิชย์ต้องการจะกู้เอง

ธนาคารแห่งประเทศไทยเชื่อว่าการควบคุมจำนวนเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์สามารถ
กู้ได้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำมาก ในกรณีการซื้อลดและการกระจายของเครดิตดอกเบี้ยต่ำนี้
ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถปันส่วนเครดิตราคาถูกนี้ไปยังภาคอุตสาหกรรมที่รัฐบาล
ต้องการช่วยเหลือหรือต้องการสนับสนุนให้เจริญเติบโต และโดยการควบคุมอัตราดอกเบี้ยสูง
สุดที่ธนาคารพาณิชย์สามารถเรียกเก็บจากลูกค้า ผลประโยชน์ของเครดิตราคาถูกจะตกอยู่
กับอุตสาหกรรมมากกว่าธนาคารพาณิชย์

การนำเข้าที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมที่ต้องการส่งเสริม ไม่เคยได้รับความช่วยเหลือ
ทางเครดิตจากธนาคารแห่งประเทศไทยโดยตรง ตัวเงินที่เกิดจากการนำเข้าไม่
สามารถนำมาขายลดให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ภายใต้ภาวะการดำเนินงาน ถ้าธนาคาร
พาณิชย์มีเงินไม่เพียงพอ ธนาคารพาณิชย์ต้องหันไปพึ่งธนาคารในต่างประเทศ หรือโดยการ
กู้ยืมจากธนาคารแห่งประเทศไทย การกู้ยืมในรูปแบบนี้มีมูลค่าค่อนข้างน้อยในช่วง พ.ศ. 2502-2507
เมื่อเปรียบเทียบกับในช่วง พ.ศ. 2508-2517 การเพิ่มขึ้นของการกู้ยืมประเภทนี้ในช่วง
หลังอาจจะเนื่องมาจาก

- ก. การลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ประเภทนี้ ใน พ.ศ. 2508
- ข. การควบคุมการใหญ่ของธนาคารให้สหรัฐอเมริกาแลดูการค้าในต่างประเทศ
- ค. การที่อัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินที่สำคัญของโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ถึงแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ประเภทนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทยจะเพิ่มขึ้นในปี
พ.ศ. 2512 เงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทยในรูปแบบนี้เพิ่มขึ้น ที่เป็น
เช่นนั้นเพราะว่าอัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินที่สำคัญของโลกก็เพิ่มขึ้นเหมือนกัน และเพิ่มขึ้น
มากกว่าอีกด้วย ภายหลัง พ.ศ. 2508 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย
โดยการวางหลักทรัพย์รัฐบาลเป็นประกัน เคลื่อนขึ้นลงตามอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศ
และธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ประเภทนี้ให้สูงกว่าอัตรา
ดอกเบี้ยในต่างประเทศ เพื่อป้องกันการไหลออกของเงินทุนภายในประเทศ